

Miljøministerens besvarelse af tre samrådsspørgsmål om genbrug (M, N og O) i FMPU den 31. januar stillet af Per Clausen (EL)

- Samrådsspørgsmål
- M. Hvilke initiativer agter ministeren at tage for at øge den andel af affaldet i Danmark, som går til genbrug?*
- N. Hvordan mener ministeren, det er muligt at systematisere affaldshåndteringen, sådan at også dele, som indgår i et produkt, kan anvendes til genbrug?*
- O. Vil ministeren overveje at åbne op for klunsning på genbrugspladser eller andre måder at organisere arbejdet med affald på, som giver bedre mulighed for genbrug af produkter, som stadig er anvendelige?*

Indledning

- Enig med spørger
- Afklare ansvarsområder

Tak for anledningen til at diskutere genbrug her i udvalget. Det er min klare holdning, at vi alle har et ansvar for at ressourceanvendelsen bliver begrænset mest muligt, og herunder er det vigtigt at genbruget bliver fremmet.

Spørgsmålene opfatter jeg sådan, at de går på genbrug, og derfor ikke genanvendelse. Jeg vil svare samlet på de tre spørgsmål.

Det er primært kommunerne, der er den centrale offentlige aktør for at fremme genbruget, fordi kommunerne fastlægger og udmønter den konkrete affaldspolitik. Mange kommuner har samlet indsatsen omkring genbrug på de kommunale genbrugspladser, og det er særligt her der er et potentiale for at fremme genbruget yderligere. Statens rolle er at opsætte de overordnede rammer, i form af målsætninger og reguleringsmæssige/afgiftsmæssige rammer, og bistå kommunerne bl.a. med råd og vejledning. På emballageområdet spiller staten en central rolle, mens EU er med til at fremme genbruget gennem producentansvarsdirektiverne.

Definition på genbrug og affaldshierarkiet.

Genbrug betyder, at et stof, materiale eller produkt bliver brugt igen til sit oprindelige formål, som f.eks. en ølflaske der bliver skyllet og genpåfyldt, eller ved genbrug af reservedele fra udtjente biler. Det betyder, at mange af de aktiviteter vi gennemfører i hverdagen, kan beskrives som genbrug.

Hvis vi kigger på "Affaldshierarkiet" ligger genbrug over de tre behandlingsformer: *genanvendelse*, *forbrænding* og *deponering*, og lige efter *affaldsforebyggelse*. Det er derfor et indsatsområde, der må have høj prioritet i affaldspolitikken.

Miljøprojekt om Storskraldsordninger

De kommunale genbrugspladser og de kommunale ordninger for storskrald, er centrale elementer i bestræbelserne for at fremme genbruget. Miljøstyrelsens Miljøprojekt om *Storskraldsordninger – øget genbrug og genanvendelse* sætter derfor fokus på lokale muligheder for at øge genbruget. I rapporten er der samlet et eksempel-katalog og den indeholder anbefalinger til hvordan man lokalt kan øge genbruget af storskraldet. Som opfølgning på miljøprojektet har Miljøministeriet taget kontakt til KL og samtlige kommuner, med en opfordring om at følge nogle af de gode eksempler i rapporten.

I den forbindelse, blev det anslået, hvor stor en andel af affaldet, der kunne tages ud til genbrug. Med nogen usikkerhed vurderes at der kan tages 3-4 % af storskraldet ud til genbrug i kommuner med velorganiserede ordninger for storskrald, ud af en samlet mængde på omkring 800.000 tons storskrald.

Kommunale genbrugspladser

De kommunale genbrugspladser er oprettet på kommunernes eget initiativ. Ude omkring i verden og i resten af EU, er Danmark misundt for de kommunale genbrugspladser. Gennem appel og motivation sikrer

genbrugspladserne nemlig rigtig god sortering af affaldet, og giver mange steder mulighed for direkte genbrug.

Genbrugspladser fremstår meget forskellige. Der er forskelle i pladsbemanding, adgang for virksomheder, åbningstider, sortering i fraktioner og særlige private containerordninger for f.eks. tøj og genbrugelige effekter.

Mange kommuner gør en særlig indsats for at fremme genbruget, bl.a. ved at indrette områder for direkte genbrug, hvor borgere og virksomheder kan aflevere genstande, der vurderes at have brugsværdi for andre. Mange kommuner lader også velgørenheds- og lokale organisationer opstille indsamlingsbeholdere f.eks. til tøj, så genbruget er med til at finansiere forskellige aktiviteter.

I Gladsaxe stiller kommunen f.eks. et skur til rådighed på genbrugspladsen for en række frivillige organisationer. Her kan borgere aflevere genbrugelige effekter, som organisationerne henter og sælger på deres løpemarked. I den tidligere Frederiksværk Kommune var der på genbrugspladsen indrettet et såkaldt "bytte-hus", hvor borgere frit kunne tage de effekter, der var stillet, med hjem. Andre kommuner har forbudt klunsning, fordi de har oplevet store problemer bl.a. i form af konfrontationer mellem professionelle klunsere. I Næstved oplevede medarbejderne på genbrugspladsen direkte trusler, og derfor er klunsning blevet forbudt.

De lokale forhold afgør, hvordan genbrugspladserne er indrettet, så jeg syntes bestemt ikke det er en god idé at pålægge alle at åbne for klunsning. Hvis kommunerne bliver pålagt at åbne for klunsning, risikerer vi at ødelægge mange af de velfungerende ordninger. I stedet anbefaler jeg at kommunerne finder inspiration bl.a. i miljøprojektet om storskraldsordninger, hvor der bl.a. også gives gode råd til kommuner, der ønsker at åbne for klunsning.

Statslige initiativer for øget genbrug

Ud over de kommunale genbrugspladser, har staten iværksat en række initiativer på emballageområdet, der fremmer genbruget. Der er både de formaliserede retursystemer som på de almindelige øl og sodavand, og de frivilligt organiserede indsamlingssystemer, f.eks. i detailhandlen, hvor der genbruges plastikkasser, træpaller, trætromler, beholdere og rullebure af metal.

Genbrug af emballager i detailhandlen og industrien

I Danmark genbruges omkring 2,1 mia. emballageenheder om året. Hvis disse emballager i stedet var engangsemballager, ville affaldsmængden vokse med omkring 1 mio. tons om året.

Pant og retursystemet

En stor del af de emballager der genbruges, håndteres i det danske pant- og retursystem. Evalueringen af pant- og retursystemet er netop afsluttet og evalueringen er sendt til Udvalget. Resultatet er klart: Systemet fungerer godt, og forbrugerne, detailhandlen og hovedparten af udbyderne er tilfredse. Systemet er omkostningseffektivt, det er med til at sikre høj returprocent, og intet tyder på at konkurrencen mellem udbydere eller i detailledet er blevet inddækket efter etableringen i 2002.

Jeg er meget tilfreds med, at vi får udvidet pant- og retursystemet med kildevandsflaskerne. Det betyder at omkring 100 mio. flasker bliver indsamlet, og dermed ikke ender i affaldsspanden eller måske i naturen.

Jeg har netop konstateret at miljøordførerne for VKO, er enige i mine anbefalinger om det fremtidige pant- og retursystem, så Dansk Retur System kan tildeles en rullende eneret med en opsigelsesfrist på 5 år. Jeg vil derfor gerne invitere parterne til en drøftelse nu, om forslaget, der bliver fremlagt til efteråret.

Producentansvar

På områderne for bil-skrot og elektronik-skrot, foregår der også genbrug.

I mange år har der været tradition for at genbruge ma-

aterialer og komponenter fra udtjente biler. I noget mindre omfang er det også tilfældet for elektrisk og elektronisk udstyr.

Markedet for genbrug af komponenter og materialer fra elskrot og bilskrot er baseret på de generelle markedsmæssige vilkår. F.eks. gælder det for kasserede bildæk, hvor dæk udsorteres i det omfang indsamlingsvirksomhederne kan opnå en økonomisk gevinst herved.

EU-direktiverne om producentansvar for bilskrot og elektroniskskrot, er bl.a. gennemført for at sikre at producenterne i designfasen tænker på genbrug, så komponenter kan udtages med henblik på genbrug. Netop i designfasen har producenterne gode muligheder for at fremme mulighederne for øget genbrug.

Når man vil kassere sin bil i Danmark, skal den afleveres til en ophugger, og fra 1. januar er bilejerne sikret en øget kompensation ved skrotning. Der er et meget velorganiseret system for genbrug af bildele, og der omsættes for hundrede af millioner hvert år.

Elektronikskrot

El-skrotområdet er noget mere kompliceret at regulere end bilskrotområdet. I forbindelse med indførelse af fremtidig regulering på el-skrotområdet, skal det sikres at genbrugelige el-skrotfraktioner kan tages ud af affaldsstrømmen, og at reglerne ikke tilskynder til ulovlig eksport.

Som eksempel på en virksomhed der tænker i genbrug, kan B&O nævnes. De fremstiller komponenter til deres produkter med lang levetid. Virksomheden har et såkaldt closed loop system, hvor der i et vist omfang genbruges komponenter fra udtjente apparater til at reparere nyere apparater. Genbruget foregår selvfølgelig kun i det omfang lovgivningen tillader det.

Eksport af brugte

Markedet for brugte produkter er et globalt marked. Li-

el-produkter

ge før jul, sendte jeg en rapport om eksport af brugte el-produkter til jer i udvalget. Hovedbudskabet i rapporten er, at det er økonomisk rentabelt at indsamle og eksportere brugt udstyr der virker – f.eks. brugte computere og køleskabe. På grund af den høje pris på nye produkter i bl.a. Afrika, er der også en høj brugtpris og derfor kan eksport af brugt elektronik hurtigt svare sig.

I denne sammenhæng er der en række hjælpeorganisationer der med støtte fra DANIDA's ordning "Genbrug til Syd" indsamler og istandsætter alt fra stole, borde og computere til genbrug i eksempelvis konkrete skoleprojekter i Afrika.

Desuden har en række frivillige organisationer netop igangsat indsamling af funktionsdygtige mobiltelefoner – et initiativ der støtter på to fronter, idet det sikrer billige brugbare mobiltelefoner til en række u-lande såvel som en økonomisk god forretning for de frivillige organisationer.

Den enkelte borger Den enkelte borger har også et ansvar og kan gøre en miljømæssig forskel. De problemer vi står i nu kan minde en om, at det ikke er omkostningsfrit at "købe og smide væk". Det er en god ide, at købe produkter af højere kvalitet, som holder længere. Det er budskaber, som indgår i kampagnen "Grønt ansvar", som jeg lancerede sidste efterår.

En række private har taget initiativer til fremme af genbruget, f.eks. findes en hjemmeside der hedder *Stor-skrald.dk*, hvor private kan udveksle ting og sager der ikke skal koste noget.

På *Reparationsguiden.dk* er der samlet kontaktoplysninger på reparationsvirksomheder, for at gøre det lettere for private at finde en reparatør. Jeg kan også gøre opmærksom på en rapport fra Det Økologiske Råd. De har lavet en rapport der sætter fokus på fremme af reparation som led i affaldsforebyggelse.

Samlet ser disse initiativer ud til at få god succes.

Konklusion

Fremme af genbrug omfatter både den store og den lille miljøpolitik. Det er nødvendigt at der gøres en indsats på flere fronter, og det syntes jeg også at vi har gjort.

Over for kommunerne er der samlet et inspirationskatalog med forslag til genbrugsordninger. Jeg mener, kommunerne selv skal bestemme hvordan genbruget indrettes mest hensigtsmæssigt.

På emballageområdet fungerer både de frivilligt organiserede og de formaliserede indsamlingssystemer godt. Jeg vil sikre at pant- og retursystemet fortsættes fremover, og sørge for at det løbende forbedres.

Producenterne har gode muligheder for at fremme genbruget i designfasen af produkterne, og med de nye EU-direktiver er der indført et godt grundlag for at genbruget vil fremmes.

Mange private initiativer blomster op, og sikrer at funktionsdygtige produkter, som f.eks. mobiltelefoner, hårde hvidevarer, møbler og tøj, ikke ender som affald.